

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A. Μετάφραση :

Δηλαδή στις άλλες ικανότητες, όπως ακριβώς εσύ λες, αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής ή (ικανός) σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη, στην οποία όμως δεν είναι, γελούν εις βάρος του ή οργίζονται και οι συγγενείς του πλησιάζοντάς τον τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός· στη δικαιοσύνη, όμως, και στην άλλη πολιτική αρετή, παρόλο που γνωρίζουν για κάποιον ότι είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια ενάντια στον εαυτό του μπροστά σε πολλούς άλλους, πράγμα το οποίο θεωρούσαν στην πρώτη περίπτωση ότι είναι σωφροσύνη, το να λέει δηλαδή την αλήθεια, στη δεύτερη περίπτωση (το θεωρούν) τρέλα και ισχυρίζονται ότι πρέπει να λένε όλοι ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, διαφορετικά (λένε) ότι είναι τρελός αυτός που δεν προσποιείται ότι είναι δίκαιος· με την ιδέα ότι είναι ανάγκη ο καθένας χωρίς εξαίρεση κατά τούτο τον τρόπο να συμμετέχει σ' αυτή, διαφορετικά να μην συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους. Ότι, λοιπόν, εύλογα δέχονται κάθε άνθρωπο ως σύμβουλο γι' αυτήν την αρετή εξαιτίας του ότι νομίζουν πως όλοι μετέχουν σ' αυτή, αυτά τα επιχειρήματα φέρνω.

B1. Ο Πρωταγόρας προκειμένου να αποδείξει ότι η αρετή διδάσκεται χρησιμοποιεί μια εμπειρική απόδειξη που προκύπτει μέσα από την καθημερινή συμβίωση των ανθρώπων. Αν κάποιος ισχυριστεί ότι γνωρίζει κάποια τέχνη, ενώ αυτό δεν ισχύει, τότε οι άλλοι τον περιγελούν ή αγανακτούν μαζί του και τον συμβουλεύουν σαν να είναι τρελός. Αν παραδεχτεί βέβαια την άγνοιά του, αυτό θεωρείται δείγμα σύνεσης.

Αντίθετα χαρακτηρίζεται τρελός όποιος παραδέχεται ανοιχτά, μπροστά σε όλους τους συμπολίτες του, ότι είναι άδικος, ακόμη και αν πραγματικά είναι άδικος. Όποιος δε διαθέτει την αιδώ και τη δίκη δεν μπορεί να αποτελεί μέλος της ανθρώπινης κοινωνίας.

Αυτό κατά τον Πρωταγόρα, αποδεικνύει ότι όλοι πρέπει να διαθέτουν την πολιτική αρετή, η οποία είναι απαραίτητο στοιχείο της κοινωνικής συμβίωσης, και ότι ο άνθρωπος οφείλει και μπορεί να αποκτήσει την αρετή μέσω της διδασκαλίας.

Η επιχειρηματολογία του Πρωταγόρα δεν είναι ιδιαίτερα πειστική, καθώς στηρίζεται σε δεδομένα που δεν έχουν καθολική ισχύ.

B2. Όπως αναφέρει ο Πρωταγόρας στη δεύτερη παράγραφο της 5^{ης} ενότητας, οι άνθρωποι δεν επιπλήττουν και δεν προσπαθούν να σωφρονίσουν τα «θύματα» της τύχης και της φύσης, επειδή αυτά δεν φέρουν καμιά ευθύνη για την κατάστασή τους. Κανείς, λοιπόν, δεν επιπλήττεται επειδή είναι άσχημος, μικροκαμωμένος ή ασθενικός, αλλά δέχεται το γενικό οίκτο, αφού τα ελαττώματά του οφείλονται στην τύχη ή τη φύση και είναι μη εξαλείψιμα.

Αντίθετα, οι άνθρωποι εξοργίζονται, τιμωρούν και νουθετούν εκείνους που λόγω αδιαφορίας δεν έχουν τις αρετές που αποκτώνται με φροντίδα, άσκηση και διδασκαλία. Τα

ηθικά, λοιπόν, σφάλματα είναι εκείνα που επισύρουν, κατά τον Πρωταγόρα, την οργή και τιμωρία .

B3. Σύμφωνα με τα στοιχεία του μεταφρασμένου κειμένου επιβάλλονται κυρώσεις από την πόλη σε αυτούς οι οποίοι παραβιάζουν τους νόμους. Οι κυρώσεις αυτές ονομάζονται στην Αθήνα καθώς και σε πολλά άλλα μέρη «ευθύνες», επειδή στόχος της δικαιοσύνης είναι να ξαναβάλει τους παραβάτες στην ευθεία. Αυτό αποδεικνύει, σύμφωνα με τον Πρωταγόρα, το «διδασκόν» της αρετής . Οι κυρώσεις λοιπόν που επιβάλλονται στους παραβάτες έχουν ως σκοπό το σωφρονισμό τους και όχι την εξόντωσή τους ή την εκδίκηση από την πλευρά της πόλης. Η άποψη αυτή του Πρωταγόρα είναι σίγουρα πολύ προοδευτική, αφού η επικρατούσα άποψη της εποχής εκείνης ήταν ότι η τιμωρία είναι ανταπόδοση για το σφάλμα που διέπραξε ο παραβάτης. Αποδίδει λοιπόν στις κυρώσεις το περιεχόμενο της «κολάσεως » (δηλαδή του σωφρονισμού) και όχι της «τιμωρίας » (δηλαδή της εκδίκησης) .

B4. Σχολικό βιβλίο σελίδα 56 : «Η μέθοδος του Πρωταγόρα ..... στο σημείο αυτό ».

B5.

καταγελῶσιν: γέλιο, γελαστός

ειδῶσιν : ιστορία, είδηση

μετέχειν: μέθεξη, σχετικός

προσποιούμενον: προσποίηση, ποίημα

ἀποδειξαι: δείγμα, υπόδειξη

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Εγώ λοιπόν γνωρίζω ότι πολλοί έχουν κάνει για σας πολλές και γενναίες πράξεις, όχι σύμφωνα με τον τρόπο που πρόσφερε τις υπηρεσίες του ο Μειδίας, άλλοι έχοντας νικήσει σε ναυμαχίες, άλλοι έχοντας καταλάβει πόλεις, άλλοι έχοντας στήσει για χάρη της πόλης πολλά και καλά τρόπαια · αλλά όμως σε κανέναν από αυτούς δεν έχετε δώσει ποτέ ως τώρα αυτό το προνόμιο, ούτε και θα μπορούσατε να (το) δώσετε, να επιτρέπεται δηλαδή στον καθένα από αυτούς να προσβάλλει τους προσωπικούς του εχθρούς, όποτε τυχόν θέλει και με όποιο τυχόν τρόπο μπορεί. Ούτε βέβαια στον Αρμόδιο και στον Αριστογείτονα· διότι σ' αυτούς έχουν δοθεί τα σημαντικότερα προνόμια από σας και για τις σημαντικότερες υπηρεσίες. Ούτε θα ανεχόσασταν, εάν κάποιος έγραφε επιπλέον στην επιτύμβια στήλη, «επιτρέπεται σ' αυτούς και να προσβάλλουν όποιο τυχόν θέλουν» .

Γ.2.α.

καλῶς - κάλλιον - κάλλιστα

μεγάλων - μειζόνων

Γ.2.β.

Υποτακτική: εἰδῆ

Προστακτική: ἴστω

Οριστική Παρατατικού: ἐδίδοτε

Οριστική Αορίστου β': ἔδοτε

Ευκτική: δύναιτο

Γ.3.α.

"ὅτι πολλοὶ πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσὶν εἰργασμένοι"

Δευτερεύουσα ονομαστική ειδική πρόταση που λειτουργεί ως αντικείμενο στο γνωστικό ρήμα «οἶδα». Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο «ὅτι» κι εκφράζει αντικειμενική κρίση. Εκφέρεται με οριστική («εἰσὶν εἰργασμένοι») κι εκφράζει το πραγματικό.

Ευθύς λόγος: «πολλοὶ πολλὰ κάγαθ' ὑμᾶς εἰσὶν εἰργασμένοι»

Γ3. β.

κατὰ τὰς λειτουργίας: εμπρόθετος προσδιορισμός της συμφωνίας

τῇ πόλει: δοτική προσωπική χαριστική

οὐδενί: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα "δεδώκατε".

ὑβρίζειν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο "έξεῖναι".

ὑπέρ μεγίστων: εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας.